

## מדד הגלובליזציה 2005

### תוכנית רדיו עם רון נשיאל 7 במאי 2005

רון, אתה זוכר שביבי, שר האוצר שלנו, אמר לפני זמן קצר שמדינת ישראל יכולה תוך עשור לטפס ל- עשרת המדינות המפותחות בעולם? והציניקנים חגגו...

הפעם אני רוצה לתת חיזוק ליעדיו הכלכליים והחברתיים של ביבי ממקור שלצערי לא מקבל הד תקשורתי בשיח הציבורי הישראלי.

אני רוצה לספר למאזינים שלנו על מדד בינלאומי בשם "מדד הגלובליזציה". אני מניח שרובם לא שמעו עליו. המדד התפרסם השבוע ... זו השנה החמישית. נביא לידיעת הציבור את מיקומו השנה במדד זה וננסה לזהות בקצרה מה חסר למדינת ישראל כדי שהיא תוכל לטפס לעשיריה הפותחת.

כמה מילים קודם על המדד. המדד הזה פותח על ידי חבורה גדולה של מומחים תחת חסותו של אחד מכתבי העת המכובדים העוסק בפוליטיקה וכלכלה גלובלית בשם Foreign Policy.

המטרה של המדד היא לבחון את המרכיבים החשובים ביותר שהופכים מדינה לגלובלית על מנת שמדינות אחרות ידעו איך לשקול את הקשרים איתה. ובעיקר לבחון אם הגלובליזציה מתקדמת או נסוגה.

מעצבי המדד הזה פיתחו כלי בעזרתו ניתן לחשב משתנים שונים של הגלובליזציה בארבעה אשכולות:

1. האשכול הראשון: **אינטגרציה כלכלית**: רמת האינטגרציה הכלכלית של אזרחי המדינה עם כלכלות המדינות האחרות; רמה זו נמדדת באמצעות שקלול נתוני תנועת הסחורות והשירותים, המתרחשת בתוך המדינה ומחוצה לה.
2. האשכול השני: **קשרים אישיים**: רמת הקשר הבין-אישי של אזרחי המדינה עם אנשים אחרים ממדינות שמעבר לגבולות הלאומיים; את רמת הקשר הזה מודדים באמצעות שקלול נתוני הנסיעות לחו"ל, שיחות טלפון בין-לאומיות, כמו גם תשלומים והעברות כספים מעבר לגבול.
3. האשכול השלישי: **קישוריות טכנולוגית**: רמת הקישוריות הטכנולוגית של אזרחי המדינה זה עם זה ועם אחרים מחוץ למדינה. את רמת הקשר הזה מודדים באמצעות בחינה מדוקדקת לא רק של מספר המשתמשים ברשת האינטרנט, אלא בעיקר על ידי מספר השרתים המאובטחים דרכם הקהילייה העסקית מתקשרת, מחפשת מידע ומבצעת טרנס-אקציות מאובטחות.
4. האשכול הרביעי: **קשרים פוליטיים**: רמת המעורבות הפוליטית הגלובלית; כאן מודדים את מספר החברויות בארגונים בינלאומיים, מספר התרומות שהמדינה מעבירה למשימות בינלאומיות שהאו"ם מארגן, וכן את מספר ההסכמים המאושרים וההעברות שהממשלות עושות עבור הפעילות הבינלאומית.

בעולם יש כבר מעל ל-200 מדינות. המדד הזה בוחן את 62 המדינות בהם מתרכזים כשני שלישים של אוכלוסית העולם.

מה אתה אומר רון, היכן אתה חושב מדינת ישראל ממוקמת מבין 62 המדינות שעוברות מבחני גלובליזציה כל שנה?

אז לידיעתך, ולידיעת המאזינים שלנו ב-2003 היינו במקום ה-19 בשנת 2004 ירדנו למקום ה-22 ואילו השנה אנחנו במקום ה-17. אגב, המדינה המככבת במקום האחרון ברשימה זה כבר זמן מה היא לא פחות ולא יותר מאשר ידידתנו אירן. במקומות הראשונים: סינגפור, אירלנד, שוויץ וארה"ב.

רון, הישראלי הממוצע מתהלך בתחושות קשות על מצבו בזירה הבין-לאומית. הרבה מהישראלים בטוחים כי מצב המערכות של המדינה הזו עגום עד כדי בכי רע. הרבה עורגים לחיים ה"מתוקנים" בארצות ניכר. לאמיתו של דבר, מדינת ישראל היא נשוא לקנאה של הרבה מדינות מפותחות ולא רק מתפתחות. מדד הגלובליזציה הוא רק עוד דוגמא לכך. אגב, אחרינו במקום ה-18 מגיעה ידידה אחרת הלא היא צרפת.

כדי לעלות לעשיריה הפותחת מדינת ישראל צריכה לטפל בנקודות החלשות שלה. הבעיה האמיתית של מדינת ישראל מתרכזת בשני נתונים. שניהם קשורים לאשכול המשתנים של רמת המעורבות הפוליטית:

1. האחד, ברמת הפעילות בארגונים בינלאומיים,

2. והשני, באשרור הסכמים בינלאומיים.

בכל הקשור לרמת הפעילות, אנחנו מדשדשים במקומות האחרונים. אמנם אנחנו פעילים בקבוצות בינ"ל שונות, כגון פעילויות אקדמיות וכדומה, אך הדרך רחוקה מלהתקרב למדינות המערב, שם זהו ערך בפני עצמו. ילדים מתחנכים להיות מעורבים בפעילות בינ"ל מהגיל הרך ועד לחינוך הגבוה. אין לנו עדיין עניין בסוגיות רבות שעל סדר היום העולמי, מכיוון שאנו עסוקים בצרות הקרובות לנו.

למדינת ישראל יש לא מעט דרכים כדי לשפר מצב זה. לדוגמה: אפשר לעודד סטודנטים ישראלים ללמוד סימסטר שלם באוניברסיטאות שבמדינות העולם השלישי. יש הרבה גופים בינ"ל שמטפלים בסוג כזה של השתתפות גלובלית, והאוניברסיטאות יכולות להכיר במספר מסוים של נקודות לצורך העניין. הבעיה היא שהסטודנט הישראלי עדיין נגוע בסינדרום "ילדי הכפר" שרוצים רק לעיר הגדולה. הישראלי הממוצע עדיין לא הפנים שאנחנו כבר העיר הגדולה לפי אמות מידה גלובליות.

אבל הבעיה הגדולה ביותר של מדינת ישראל במדד זה, היא אשרור הסכמים בינ"ל. לצערנו, מקומה של מדינת ישראל בסעיף זה הוא בין האחרונים. יתרה מכך, לא רק שאיננו מתקדמים בתחום, אלא שבעיני העולם אנחנו נסוגים; ישראל נסוגה בשנה האחרונה מהסכמים שעוררו נגדנו ביקורת קשה. למשל,

ישראל דחתה את ההצטרפות לבית המשפט הבינ"ל לענייני פשיעה בהאג (International Criminal Court), לא חתמה על האמנה לאי הפצת נשק גרעיני ועוד. בנקודה זו קשה לראות אם ומתי אנחנו משפרים את הניקוד שלנו.

לעומת זה, במרבית המשתנים האחרים אנחנו מככבים ברשימת מועדון ה-20.

אנחנו יכולים לעשות במשתנים הטובים שלנו הרבה יותר טוב וסביר להניח שזה יכסה על החלקים החלשים שלנו שכל עוד הסיכסוך בינינו לבין שכננו יהיה קיים גם הם יהיו בכי רע.